OPDRACHTENSCAN ACHT VONKJES

Hoe draagt deze opdracht bij aan leren mens te zijn in tijden van AI?

Leg de kaart naast een bestaande opdracht en kijk door de ogen van de student. Omcirkel per uitspraak 0 ontbreekt, 1 enigszins aanwezig of 2 duidelijk en betekenisvol aanwezig. Niet alles hoeft hoog te scoren: het profiel helpt je bewust kiezen.

VONKJE 1 VERWONDEREN

Opmerken • Bevragen • Openbreken

De opdracht begint met een vraag, ervaring of verschijnsel dat nieuwsgierigheid kan oproepen.	○ 0 ○ 1 ○ 2
Studenten nemen eerst zelf waar en formuleren eigen vragen voordat zij antwoorden of hulpmiddelen raadplegen.	○ 0 ○ 1 ○ 2
De opdracht laat ruimte voor iets dat nog niet vaststaat, schuurt of opnieuw bekeken kan worden.	○ 0 ○ 1 ○ 2

VONKJE 2 VERTRAGEN

Aandacht • Zelf denken • Herzien

Studenten stellen hun eerste antwoord uit en nemen tijd om waar te nemen, na te denken en te herzien.	○ 0 ○ 1 ○ 2
De opdracht bevat momenten van aandacht, vertraging en gerichte reflectie.	○ 0 ○ 1 ○ 2
Studenten controleren uitkomsten, heroverwegen keuzes en verbeteren hun werk.	○ 0 ○ 1 ○ 2

VONKJE 3 VERBINDEN

Luisteren • Afstemmen • Samen dragen

Studenten luisteren, reageren en stemmen af met mensen die zij werkelijk nodig hebben.	○ 0 ○ 1 ○ 2
Doorvragen, voortbouwen op anderen en afstemming zijn zichtbaar in proces en beoordeling	○ 0 ○ 1 ○ 2
Zij dragen samen verantwoordelijkheid voor werk dat betekenis heeft voor echte betrokkenen.	○ 0 ○ 1 ○ 2

VONKJE 4 VERSCHILLEN VERSTAAN

Perspectieven onderzoeken • Uithouden • Positie kiezen

Studenten onderzoeken echte, mogelijk botsende perspectieven, belangen en waarden.	○ 0 ○ 1 ○ 2
De opdracht biedt ruimte voor twijfel, ongemak en verschillende verdedigbare antwoorden.	○ 0 ○ 1 ○ 2
Studenten onderzoeken botsende perspectieven en verantwoorden hoe zij zich tot het verschil verhouden.	○ 0 ○ 1 ○ 2

VONKJE 5 VERBEELDEN

Voorstellen • Anders denken • Betekenis geven

Studenten ontwikkelen vanuit eigen ervaring en waarden verschillende mogelijkheden.	○ 0 ○ 1 ○ 2
Zij verkennen scenario's, vormen of toekomstbeelden voorbij het voor de hand liggende.	○ 0 ○ 1 ○ 2
Studenten geven zelf betekenis en richting; AI kan verbreden, spiegelen of tegenspreken.	○ 0 ○ 1 ○ 2

VONKJE 6 VERKENNEN

Proberen • Waarnemen • Bijstellen

Studenten kunnen experimenteren zonder de uitkomst vooraf volledig vast te leggen.	○ 0 ○ 1 ○ 2
Zij werken vanuit een onderzoekbare vraag aan een proef of een prototype.	○ 0 ○ 1 ○ 2
Tussenversies, prototypes en ontdekkingen onderweg zijn zichtbaar onderdeel van de opdracht.	○ 0 ○ 1 ○ 2

VONKJE 7 VEERKRACHT

Herstellen • Steun benutten • Koers hervinden

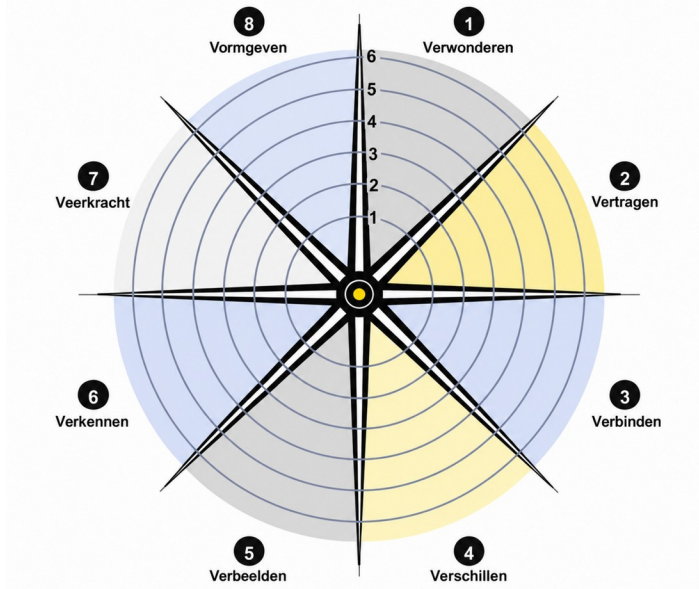
Studenten krijgen na feedback, tegenslag of een fout ruimte om te herstellen of bij te sturen.	○ 0 ○ 1 ○ 2
Zij benutten steun en kiezen bewust tussen doorgaan, veranderen, stoppen of begrenzen.	○ 0 ○ 1 ○ 2
Zij maken zichtbaar wat zij hebben aangepast en wat zij daarvan hebben geleerd.	○ 0 ○ 1 ○ 2

VONKJE 8 VORMGEVEN

Waarden afwegen • Richting kiezen • Verantwoorden

Studenten maken betekenisvolle keuzes en wegen gevolgen voor zichzelf en anderen af.	○ 0 ○ 1 ○ 2
Zij hebben invloed op de aanpak, vorm, uitkomst of betekenis van hun werk.	○ 0 ○ 1 ○ 2
Zij bepalen waar zij met het werk voor willen staan en verantwoorden ook de rol van AI.	○ 0 ○ 1 ○ 2

HET VONKJESPROFIEL

Zet de acht deelscores in het web en verbind de punten.

KIJK NAAR HET PROFIEL

- Welke vonkjes zijn al sterk aanwezig?
- Past dat bij het doel en de fase van deze opdracht?
- Welk vonkje ontbreekt terwijl het voor deze opdracht hier belangrijk is?
- Welke één of twee vonkjes wil ik bewust versterken?
- Welk betekenisvol mensenwerk blijft in deze opdracht behouden?
- Welke rol krijgt AI: geen, overnemen, ondersteunen, uitdagen of spiegelen

KIJK → PROFILEER → KIES → GRIJP IN → KIJK OPNIEUW

VAN SCAN NAAR INTERVENTIE

Mogelijke interventies per vonkje

Gebruik de acht deelscores niet als rapportcijfer. Kies uit de mogelijkheden één kleine ingreep die past bij het doel en de fase van de opdracht.
Een overvolle opdracht wordt niet vanzelf menselijker en beter.

VONKJE 1 VERWONDEREN

- Begin met een raadsel, beeld, voorwerp of onverwachte situatie.
- Laat studenten eerst zelf waarnemen en vragen formuleren.
- Laat benoemen: dit weet ik, vermoed ik en wil ik onderzoeken.
- Laat één vanzelfsprekend uitgangspunt openbreken.
- Waardeer een scherpe observatie of vraag, niet alleen het antwoord.

VONKJE 2 VERTRAGEN

- Bouw een korte ononderbroken denk-, kijk- of maakfase in.
- Bepaal welk denkwerk studenten zelf moeten verrichten.
- Laat een eerste waarneming, keuze of oordeel later herzien.
- Laat uitkomsten toetsen aan bronnen, vakkennis en context.
- Beoordeel ook keuzes, controles en herzieningen onderweg.

VONKJE 3 VERBINDEN

- Voeg een gesprek, interview of luisteropdracht toe.
- Laat studenten werk maken voor een echt persoon of publiek.
- Laat studenten samen een keuze en de gevolgen ervan dragen.
- Maak doorvragen en voortbouwen op een ander zichtbaar in het werk.
- Neem samenwerking en afstemming mee in de beoordeling.

VONKJE 4 VERSCHILLEN VERSTAAN

- Voeg een botsend perspectief of dilemma toe.
- Laat twee verdedigbare posities zorgvuldig onderzoeken.
- Vraag wat onzeker, ongemakkelijk of onopgelost blijft.
- Laat studenten van positie wisselen voordat zij zelf kiezen.
- Beoordeel de kwaliteit van de afweging, niet alleen de conclusie.

VONKJE 5 VERBEELDEN

- Vraag om drie wezenlijk verschillende mogelijkheden.
- Laat een toekomstscenario, metafoor of alternatief verbeelden.
- Gebruik AI als verbreder en laat studenten bewust afwijken.
- Laat eerst associëren, tekenen of schetsen zonder digitaal hulpmiddel.
- Vraag welke mogelijkheid het meeste betekenis heeft en waarom.

VONKJE 6 VERKENNEN

- Laat studenten vooraf zeggen wat een proef moet uitwijzen.
- Laat vroeg een probeersel of prototype maken.
- Maak tussenversies, waarnemingen en bijstellen onderdeel van de opdracht.
- Beloon een betekenisvolle ontdekking, ook als iets niet werkt.
- Vergelijk tussenversies en benoem wat iedere poging heeft geleerd.

VONKJE 7 VEERKRACHT

- Geef feedback waarop studenten aantoonbaar voortbouwen.
- Laat een mislukte poging analyseren en opnieuw proberen.
- Vraag welke steun of strategie hielp om verder te komen.
- Bouw een onverwachte wending of beperking in de opdracht.
- Laat kiezen tussen volhouden, bijstellen, hulp vragen of stoppen.

VONKJE 8 VORMGEVEN

- Laat studenten eigen criteria of waarden formuleren.
- Geef betekenisvolle keuzevrijheid in aanpak of uitkomst.
- Laat gevolgen voor anderen onderzoeken en verantwoorden.
- Laat bewust bepalen wanneer AI wel, anders of niet wordt gebruikt.
- Eindig met de vraag waar de student met het werk voor wil staan.

MIJN KEUZE

Deze opdracht wakkert vooral aan	**Ik wil daarnaast versterken**
In de huidige opdracht staat	**Ik verander of voeg toe**
Hierdoor gaan studenten	**Ik hoop waar te nemen**
Na uitvoering onderzoek ik	**Rol van AI** ○ geen rol ○ ondersteunen ○ uitdagen ○ spiegelen ○ overnemen

OPNIEUW KIJKEN

Wat zag ik bij studenten? Wat werd zichtbaar in hun vragen, keuzes, gesprekken, tussenversies of herzieningen?	**Wat vraagt een volgende ronde?** Wat wil ik behouden, vereenvoudigen of de volgende keer anders ontwerpen?

NIET IEDER VONKJE HOEFT IN IEDERE OPDRACHT TE BRANDEN. BEWUST KIEZEN IS DE KUNST.